

Harmadik díjazott

ILLYÉS KINGA

művészetében az erdélyi magyar kultúra példaértékű megjelenítése

MAGYAR ÖRÖKSÉG

Laudáció Illyés Kinga művésznőről

Valamikor, közel negyven esztendeje már, hogy fülembe hasított egy kétségbeesett sikoly. Egy zsidó kisgyerek panasza, akit egy harmincas évekbeli német iskolában származása miatt megaláztak Mamlock – Kovács György – gyermekeként Illyés Kinga, a tanítvány, első sikolyát hallatta az ember megalázása elleni tiltakozásként. Akkor még nem sejtettük, mi, akkori nemzedéktársai, hogy a megnyomorítás, az emberi szenvedés, a mindenkori megkülönböztetés és kiátkozás elleni elszánt életharcnak első, disszonanciájában megrendítő kiáltása röppent fel a Székely Színház színpadán először megjelenő, kis törékeny színinövendék ajkáról. Az élet úgy hozta, hogy a gyorsan felcseperedő színésznő egész életpályájának alaphangja lett az emberi szenvedés megszólaltatása. Ilyen változatait a szenvedésnek azelőtt nem ismertük. A gyökereit Wesker színpadán kereső, a tudatlanság miatt szenvedő angol lány hangjaitól hosszú az út Márai Sándor véráztatta sorainak megszólaltatásáig. E hosszú úton Illyés Kinga a századvégi ember szenvedéstörténetének megrendítő hangdokumentumait véste emlékezetünk hangrögzítő rekeszeibe. Ha valakire illik Szép Ernő gyönyörű megfogalmazása, akkor Illyés Kinga az: a hangja itt lakik a fülünkben.

Kedves Kinga!

Volt Aranymadárként feröppenő hit az emberiség évezredes értékeiben akkor, amikor a butaság tobzódott körülöttünk. Kristályos szépségű Fagyöngyök peregtek forrás tisztaságú költői sorokban. Koncentrációs táborok megalázottjaiért szólt Lírai Oratórium a haragos esőben. Kis herceg kereste a maga bolygóját, együtt hosszú éveken át az újra és újra cseperedő nemzedékekkel, a csillogó szemű nézőterek százai előtt. Macskahangon panaszkodt a magányról az Egérke. Bukarestbe sodródott székely kiscseléd panaszos dalát hallgattuk az Özönvíz utáni dermedtségben. Flandria-Erdélyért szorult a szív Schiller színpadán. Rongyos proletárlány emelte ég felé néma kiáltásba torzult arcát a divatszalon szédülő proletárbuzgalom láttán. A meg nem született gyermekekhez írt gyönyörű levelet az anyai

fájdalom. Kifeszített kötélén táncolva szórt Hantafüvet a könnyes szemű bohóc. A fekete március szenvedéseinek, a megcsalatott illúzióknak panaszhangjai röppentek földkörüli pályára szavaidban. Voltak játszótársak: Harag, Penciulescu, Kovács György, Dac Micu, Tompa és sokan mások. Volt megrendítő siker és néma, félelemmel teli összekacsintás: „Ezt is ki lehetett mondani, uramisten!”. Volt betiltás és kutakodás a szellem veszélyes kincseit rejtegető fiókokban. Nem akarták hozzánk engedni a szavakat. Ezért a szavak szálltak lélektől-lélekig. S mivel a színpad a paradoxonok világa, az emberi szenvedés szívhangjai csodálatos módon a te hangszereden a remény hirdetőivé váltak. Ez lett értelme egész pályafutásod minden rezdülésének, minden megszólaltatott panasznak. Ezért vettünk tőled Bajor tanár úr életkurzusát tolmácsoló úszóleckét a Körösön, egy kissé tőled is tanultunk úszni, sőt! Abban, hogy úszni tudtunk az ár ellen, hogy egyáltalán megúsztuk, a te leckédnek is nagy szerepe van. Ezért jár ma köszönet, a babér. Csekély jele ez hálánknak azért, hogy velünk voltál, velünk szenvedtél, és minket bátorítottak szavaid.

Legyen ez így ezután is! Köszönjük a reményt, Kinga!

Dr. Béres András

egyetemi tanár, Marosvásárhely

Életrajz

Illyés Kinga (*1940. december 10., Bereck) előadóművész, színésznő, színészpedagógus. 1961-ben végzett a marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Intézetben, és a város együtteséhez szerződik. Lírai hősnők hagyományoktól eltérő, szokatlan meglevenítésével tűnik fel. Visszafogott érzelmeket, indulatokat sejtető halkságot ötvöz egybe hirtelen kitörésekkel, váratlan sokkhatásokkal. Szép dikciója, árnyalt és kifejező beszéde pályája kezdetétől sejteti, hogy a szavalás, a pódium-műfaj, az előadó művészet jelentős részt kér életművében. 1965-től egyre több irodalmi rendezvényen, szavalóesten lép fel, a hetvenes évektől pedig önálló műsorokkal turnézik nem csak az országban, hanem a USA-ban, Nyugat-Európa különböző országaiban és Ausztráliában is. 1990-től csak főiskolai katedráját tartja meg, és főként önálló fellépésekre vállalkozik.